

Handläggare
Lisa Svensson
Telefon: 08-508 47980

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 24 september 2019

Ärende 6

**Remiss av Departementsskrivelsen
Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en
myndighet för romska frågor (Ds 2019:15)**

Remiss från kommunstyrelsen dnr KS 2019/1180

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att justera paragrafen omedelbart.

Karina Uddén
arbetsmarknadsdirektör

Karin Eriksson Bech
utvecklingschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat *Departementsskrivelsen Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor* till arbetsmarknadsnämnden för yttrande.

Utredningen har haft i uppdrag att närmare utreda hur ett nationellt center för romska frågor kan inrättas. Utredningen lämnar förslag att en ny myndighet inrättas som bland annat ska ha till uppgift att initiera, främja och stödja åtgärder för att öka minoriteten romers egenmakt och inflytande samt bidra till utvecklingen av det romska civilsamhället genom olika insatser. Exempel på insatser som lyfts fram är att anordna återkommande landsomfattande sammankomster där minoriteten romers organisationer m.fl. kan mötas och diskutera minoritetens viktiga frågor. Andra förslag är att myndigheten ska synliggöra och sprida kunskap samt verka för att metoder utvecklas för att motverka antiziganism och diskriminering, levandegöra och sprida kunskap om minoriteten romers kultur, språk och historia samt främja högtidlighållande av centrala högtidsdagar för minoriteten romer.

Arbetsmarknadsförvaltningen välkomnar ett förstärkt nationellt ansvar kring arbetet att tillförsäkra mänskliga rättigheter för minoriteten romer. Förvaltningen har ingen uppfattning om den organisatoriska lösning som föreslås. Arbetsmarknadsförvaltningen saknar dock en tydlig beskrivning av hur den föreslagna myndighetens arbete kan kopplas till kommunernas dagliga arbete. Kommunernas arbete för att stärka den romska minoritetens ställning vad gäller bland annat utbildning, inträde på arbetsmarknaden är helt avgörande för verklig inkludering och därför är det angeläget med ett stärkt nationellt stöd också till det lokala arbetet med romska frågor.

Bakgrund

Romer har under generationer i Sverige och andra länder utsatts för förföljelse och exkludering där fördomar och diskriminering lever kvar än idag. Romer är en av Sveriges fem minoriteter vilket bland annat innebär att de befolkat Sverige under lång tid och har historiska band till landet. Historien, som bland annat präglats av rasbiologi, rasism och diskriminering, är ett viktigt skäl till att det finns ett särskilt juridiskt skydd för nationella minoriteter.

2012 beslutade regeringen om en samordnad och långsiktig strategi kring romsk inkludering för åren 2012 – 2032. Den tjugoföråriga strategin ska ses som en förstärkning av minoritetspolitiken. Strategin utgår från de mänskliga rättigheterna med särskild betoning på principen om icke-diskriminering. Kvinnor och barn är särskilt prioriterade. Strategin innehåller mål och åtgärder inom 6 områden:

- Utbildning
- Arbete
- Bostad
- Hälsa, social omsorg och trygghet
- Kultur och språk
- CIVILSAMHÄLLETSSAMVERKAN

Länsstyrelsen har i uppdrag att samordna och följa upp insatser som görs inom ramen för strategin.

Regeringen beslutade 2014 att inrätta Kommissionen mot antiziganism för att komplettera och förstärka samhällets insatser mot antiziganism. 2016 lämnade kommissionen sitt slutbetänkande (SOU 2016.44) där de rekommenderar regeringen att påbörja ett arbete med att inrätta ett nationellt center för romska frågor där centret bör ges formen av en statlig nämnd, i vilken romer är väl representerade. Betänkandet ska utgöra underlag för regeringens

fortsatta arbete med att bereda denna fråga i nära dialog och samverkan med romer.

I juni 2018 antog kommunstyrelsen i Stockholms stad två styrdokument gällande riktlinjer för nationella minoriteter samt en strategi för stadens arbete kring romsk inkludering.

Arbetsmarknadsförvaltningen ansvarar främst för uppdrag gällande rätten till arbete och egen försörjning som bland annat handlar om att skapa insatser gällande utbildning, arbete, sommarjobb och att stärka en långsiktig brobyggjarverksamhet.

Arbetsmarknadsförvaltningen har under det gångna året bland annat utrett möjligheten till riktade, långsiktiga insatser för den romska gruppen samt utvecklat ett utbildningsmaterial kring romsk inkludering och minoritetslagstiftning som riktar sig till medarbetarna i förvaltningen. I förvaltningen är idag fyra romska brobyggare anställda och placerade vid Jobbtorget i Farsta och Kista. Samordningen av brobyggjarverksamheten och romsk inkludering i sin helhet är placerad vid utvecklings- och utredningsstaben.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat *Departementsskrivelsen Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor* till arbetsmarknadsnämnden för yttrande.

Denna utredning har haft i uppdrag att:

- närmare utreda hur ett nationellt center för romska frågor kan inrättas.
- föreslå vilka specifika uppgifter centret ska ha med tydliga avgränsningar mot andra berörda myndigheters verksamhet
- utreda hur romskt deltagande och inflytande i förhållande till centrets uppgifter kan säkerställas.
- undersöka om centret kan inrättas inom ramen för befintlig myndighetsstruktur.

Utredningen har vidare haft i uppdrag att särskilt beakta förslagen (SOU 2016:44) som lämnats av Kommissionen mot antiziganism.

I utredningen har man valt ett arbetssätt med bred konsultation med det romska civila samhället och sakkunniga. Utredningen har inte begränsat konsultationerna och samtalen till en viss grupp av individer utan istället aktivt sökt kontakt med ett betydande antal organisationer och personer inom det romska samhället.

Vid ett par tillfällen har samtal mellan utredare och minoriteten sänts live via sociala medier i syfte att sprida information ytterligare. En behovsinventering har genomförts kring vad som

behöver åtgärdas för att minoriteten romer ska kunna åtnjuta de mänskliga rättigheterna och få en förbättrad livssituation. Insamlingen gjordes via minoritetens organisationer, aktivister och sakkunniga.

Utredningen konstaterar att trots att regeringen vidtagit åtgärder och beslutat om en 20-årig strategi är situationen för romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna generellt mycket oroande. Konsultationer visar att det finns betydande brister inom samtliga samhällsområden, inte minst inom möjligheten till åtnjutande av de språkliga och kulturella rättigheterna, vilket också bekräftas. Utredningens bedömning är således att risken är uppenbar att den nuvarande situationen kommer att kvarstå om inte en kompletterande och extraordinär insats vidtas och en tydlig part pekas ut för att aktivt främja arbetet med att tillgodose minoriteten romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Utredningens slutsats är att inrättande av ett organ i form av en statlig förvaltningsmyndighet skulle utgöra den extraordinära och kraftfulla åtgärd som behövs för att ge staten förbättrade förutsättningar att komma till rätta med situationen. Att inrätta en statlig förvaltningsmyndighet förefaller således vara nästa nödvändiga steg i regeringens arbete för att tillförsäkra mänskliga rättigheter för minoriteten romer. Införandet av en ny myndighet är en tydlig markering att staten inte accepterar den diskriminering som romer utsätts för och att ansvaret är statens.

Den nya myndigheten ska inte ersätta dagens arbete kring romsk inkludering, utan vara ett komplement till det arbete som görs i dag hos myndigheter, kommunen, civilsamhället m.m. Utredningen föreslår att den inrättas som en nämndmyndighet där en annan myndighet agerar värdmyndighet. Flera myndigheter lyfts fram som alternativ och för- och nackdelar beskrivs kring vilken myndighet som skulle vara intressant som värdmyndighet – DO, forum för levande historia samt ett aktuellt utredningsförslag om en myndighet för minoritetsfrågor lyfts fram som särskilt intressanta alternativ. Utredningen anser den sistnämnda som mest lämplig. Den är dock inte inrättad ännu. Det tyngsta skälet för att välja formen nämndmyndighet är enligt utredningen att den kollektiva beslutsformen är en garant för inflytande och delaktighet för minoriteten romer samtidigt som den tydligt markerar att arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna för minoriteten är ett gemensamt, kollektivt, ansvar. Nämnden utses av regeringen och föreslås bestå av sju ledamöter med bred och väldokumenterad sakkunskap inom bl.a. romsk kultur- och språkkompetens och inom det område där myndigheten har uppgifter. Ledamöternas

förordnade i nämnden föreslås vara tidsbegränsat och lämpligt är att ledamöterna successivt byts ut så att ett löpande och naturligt skifte av sakkunskap sker. Den nya myndigheten ska driva verksamheten i nära kontakt med minoriteten romer, säkerställa en lokal förankring av verksamheten och att verksamheten når en lämplig geografisk spridning. I utredningen presenteras 14 inriktningar kring vad myndighetens uppdrag ska avgränsas till. Sammanfattningsvis ska myndigheten:

- initiera, främja och stödja åtgärder för att öka minoriteten romers egenmakt och inflytande, vari det ligger ett särskilt ansvar att stärka kvinnors samt barns och ungas egenmakt och inflytande,
- bidra till den fortsatta utvecklingen av det romska civilsamhället genom att genomföra olika insatser,
- återkommande anordna en landsomfattande sammankomst där minoriteten romers organisationer, aktivister och andra sakkunniga från och företrädare för minoriteten kan mötas och diskutera för minoriteten viktiga frågor,
- synliggöra, samla och sprida kunskap samt verka för att metoder utvecklas för att motverka den antiziganism och diskriminering som minoriteten romer utsätts för och den påverkan som historisk rasism och diskriminering för med sig,
- samla och medverka till att levandegöra och sprida kunskap om minoriteten romers kultur, språk och historia samt skapa en kunskapsbank över minoriteten romers kultur, språk och historia, samt
- främja högtidlighållande av centrala högtidsdagar för minoriteten romer.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av utvecklings- och utredningsstaben i samarbete med Jobbtorg Stockholm.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Arbetsmarknadsförvaltningen välkomnar ett förstärkt nationellt ansvar kring arbetet att tillförsäkra mänskliga rättigheter för minoriteten romer. Förvaltningen har ingen uppfattning om den organisatoriska lösning som föreslås. Arbetsmarknadsförvaltningen saknar en tydlig beskrivning av hur den föreslagna myndighetens arbete kan kopplas till kommunernas dagliga arbete. Kommunernas arbete för att stärka den romska minoritetens ställning vad gäller bl.

a utbildning och inträde på arbetsmarknaden är helt avgörande för verklig inkludering och därför är det angeläget med ett stärkt nationellt stöd också till det lokala arbetet med romska frågor.

Okunskapen hos majoritetsbefolkningen om det utanförskap som råder är stor. Arbetsmarknadsförvaltningen ser därför positivt på att myndigheten ska bygga på delaktighet med den romska gruppen samt ställa krav på hög kompetens kring frågan bland ledamöter och tjänstepersoner. En förutsättning är att delaktigheten innebär att representanter från den romska gruppen deltar i beredning av beslut och inte enbart bjuds in till att lämna synpunkter på förslag.

Myndighetens arbete ska komplettera det arbete som redan görs inom kommuner och andra verksamheter.

Arbetsmarknadsförvaltningen har, utifrån utredningens förslag, svårt att utläsa vad myndighetens arbete kommer att få för påverkan på kommunens operativa arbete. Förvaltningen saknar en tydlig beskrivning av kopplingen till kommunernas dagliga arbete där ett stärkt nationellt stöd för romska frågor är angeläget. Förvaltningen anser att inkludering till stor del sker i det dagliga arbetet och det är där stöd och förutsättningar behövs. I utredningen nämns exempelvis inte rätten till utbildning, arbete och egen försörjning, vilket är förvaltningens främsta fokus och som utgör grundläggande förutsättningar för att kunna bryta ett utanförskap.

En risk med inrättandet av en av en särskild myndighet som Arbetsmarknadsförvaltningen identifierat är att det skulle kunna innebära att ansvaret för övriga aktörer blir otydligt och att frågan därför prioriteras bort hos andra aktörer. Redan idag finns exempel på hur frågan blir en sidofråga som kan prioriteras bort när en verksamhet byter riktning eller omorganiseras.

Bilagor

1. 2019: Departementsskrivelsen Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor
2. 2016: Kraftsamling mot antiziganism – Slutbetänkande av kommissionen mot antiziganism (SOU:2016:44)
3. 2018: Stockholms stads strategi för romsk inkludering 2018 - 2022